

Quicksan Wet natuurbescherming Karperweg te Lelystad

Ecologisch Adviesbureau Viridis bv
Randweg 30
4104 AC Culemborg
T 0345 753 275
E info@bureau-viridis.nl
W www.bureau-viridis.nl
KvK 110 557 87
Btwnr NL 820598215B01
IBAN NL46 TRIO 0198 4486 00

Tekst: E. (Ewoud) van der Ploeg
Veldonderzoek: E. (Ewoud) van der Ploeg
Foto's: E. (Ewoud) van der Ploeg

Foto voorblad: Beoogd plangebied, Karperweg te Lelystad

Projectnummer: 2021-171
Wijze van citeren: Van der Ploeg, E., 2022. Quicksan Wet natuurbescherming, Karperweg te Lelystad. Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg, PRNR-2021-171.

In opdracht van: DENC
Contactpersoon: L. (Leo) Wijnands

Datum: 19 januari 2021
Status: Concept

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever zoals hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, druk, internet, fotokopie of andere wijze zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Ecologisch Adviesbureau Viridis bv, noch mag het zonder deze toestemming voor een ander doel gebruikt worden dan waarvoor het vervaardigd is.

Ecologisch Adviesbureau Viridis is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden, kaartmateriaal inclusief getoonde begrenzingen of andere gegevens verkregen van Ecologisch Adviesbureau Viridis. De opdrachtgever vrijwaart Ecologisch Adviesbureau Viridis voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Omdat ecologisch onderzoek een momentopname is, kan de aanwezigheid van beschermde soorten soms niet worden uitgesloten of bevestigd. Daarnaast is de natuurwetgeving aan verandering en jurisprudentie onderhevig. Ecologisch Adviesbureau Viridis is mede om die redenen lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van ecologische adviesbureaus. Hierdoor zijn wij zo goed mogelijk op de hoogte van de nieuwste ontwikkeling op het gebied van ecologie en wetgeving. Door de inzet van conform de wet ecologisch deskundigen, waarborgen wij onze onderzoekskwaliteit. Wij zijn echter niet aansprakelijk voor de gevolgen van onverwacht verschijnende of verdwijnende flora of fauna, noch voor de gevolgen van veranderende wetgeving of jurisprudentie.

Inhoud

1. Aanleiding	5	6.1. Algemene maatregelen	19
1.1. Situatie	5	6.2. Zorgplicht.....	19
1.2. Beschrijving van het plangebied	5	6.3. Broedvogels met jaarrond beschermd nest	19
1.3. Probleemstelling	6	6.4. Algemene broedvogels.....	20
1.4. Geldigheid onderzoek.....	6	6.5. Overige relevante soort.....	20
2. Onderzoeksmethode.....	10	7. Conclusie en advies	21
2.1. Literatuuronderzoek	10	7.1. Beantwoording onderzoeksvragen	21
2.2. Veldonderzoek	10	7.2. Conclusie	23
2.3. Effectenanalyse.....	10	7.3. Kansen voor natuur	23
3. Gebiedsbescherming.....	11	8. Literatuurlijst	24
3.1. Natura 2000-gebieden	11	8.1. Literatuur.....	24
3.2. Natuurnetwerk Nederland (NNN).....	12	8.2. Websites.....	24
4. Soortbescherming.....	13	Bijlage A. Wettelijk kader.....	25
4.1. Vaatplanten	13	Wet Natuurbescherming.....	25
4.2. Grondgebonden zoogdieren.....	13	Zorgplicht	25
4.3. Vleermuizen.....	14	Natura 2000-gebieden	25
4.4. Vogels.....	15	Soortbescherming	26
4.5. Vissen	16	Beschermde houtopstanden.....	28
4.6. Amfibieën.....	16	Ontheffing, vergunning of vrijstelling	29
4.7. Reptielen.....	17	Natuurnetwerk Nederland (NNN).....	29
4.8. Ongewervelden.....	17	Bijlage B. Overzicht algemene vrijstellingen.....	34
5. Houtopstanden	18	Bijlage C. Nederlandse vleermuissoorten.....	35
5.1. Conclusie houtopstanden	18	Bijlage D. Ecologisch deskundige	36
6. Mitigatie soortbescherming.....	19		

Samenvatting

Ingenieurs- en architectenbureau DENC is voornemens een distributiecentrum te bouwen op het terrein aan de Karperweg te Lelystad. Naast de bebouwing zal ook parkeergelegenheid en infrastructuur worden gerealiseerd. Als gevolg van de ontwikkelingen zal de bestaande begroeiing in het gebied verloren gaan. Dergelijke ingrepen kunnen negatieve effecten veroorzaken op ter plaatse voorkomende beschermde natuurwaarden¹. Mogelijk worden daarbij verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming of andere wet- of regelgeving overtreden.

Het plangebied biedt een diverse structuur, met bosschages, rommelhoekjes en ruigte op een hoofdzakelijk vochtige bodem. Deze combinatie van factoren biedt aan verschillende beschermde soorten een potentieel geschikt leefgebied. Aanvullend onderzoek wordt dan ook noodzakelijk geacht voor kleine marterachtigen, vleermuizen, de ringslang en, indien bomenrijen rond het plangebied moeten worden gekapt, roofvogels en grote bonte specht. Voor deze soorten geldt dat niet kan worden uitgesloten dat het leefgebied wordt verstoord of vernietigd en exemplaren van deze soorten zullenerven als gevolg van de ontwikkelingen. In de onderstaande tabellen 1 tot en met 3 worden de resultaten samengevat weergegeven.

Negatieve effecten op beschermde gebieden in de omgeving van het plangebied zijn uitgesloten. Uitsluitend het Natura 2000-gebied IJsselmeer ligt op korte afstand van het plangebied, maar uitstralende effecten zijn desondanks niet te verwachten. Stikstofgevoelige habitats komen in de nabijheid van het plangebied niet voor, waardoor ook effecten van een toename van de stikstofdepositie zijn uitgesloten. De overige Natura 2000-gebieden bevinden zich op een zodanige afstand van het plangebied, dat effecten op voorhand zijn uit te sluiten.

Het optreden van aantasting van beschermde houtopstanden is afhankelijk van de uiteindelijke keuze voor de positie het bouwvlak en de daarmee samenhangende noodzakelijke kap. Indien een oppervlak groter dan 1000m² of een rijbeplanting van tenminste 20 bomen moet worden gekapt, is sprake van een meldingsplicht bij de provincie.

Tabel 1 | Samenvatting gebiedsbescherming met effecten en vervolgstappen

Gebied	Bescherming	Afstand	Effecten?	Vervolgstappen?
IJsselmeer	Natura 2000	0,8 Km	Nee	geen
Markermeer en IJmeer	Natura 2000	3,5 Km	Nee	geen
Oostvaardersplassen	Natura 2000	10 km	Nee	geen

¹ Beschermde soorten: alle onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten in de provincie Gelderland.

Tabel 2 | Samenvatting soortbescherming met aanwezigheid, effecten en vervolgstappen per soortgroep

Soortgroep	Effecten	Vervolgstappen
Vaatplanten	Nee	Geen
Grondgebonden zoogdieren	Mogelijk overtreding Artikel 3.10	Aanvullend onderzoek kleine marterachtigen
Vleermuizen	Mogelijk overtreding artikel 3.5	Aanvullend onderzoek foerageergebied vleermuizen
Vogels met jaarrond beschermd nest	Mogelijk overtreding artikel 3.1	Aanvullend onderzoek indien bomen rond het plangebied worden gekapt
Algemene vogels	Mogelijk overtreding artikel 3.1	Werken buiten broedseizoen
Vissen	Nee	Geen
Amfibieën	Nee	Geen
Reptielen	Mogelijk overtreding Artikel 3.10	Aanvullend onderzoek ringslang
Ongewervelden	Nee	Geen

Tabel 3 | Samenvatting beschermde houtopstanden met vervolgstappen

Houtopstanden	Aanwezig?	Bescherming	Vervolgstappen?
Houtopstanden	Mogelijk	Provinciaal	Bepalen van de exacte positie van het bouwvlak en de daarmee samenhangende noodzakelijke kap

Uitsluitend voor algemene broedvogels kunnen op dit moment de mitigerende maatregelen worden beschreven. Voor de overige soorten/soortgroepen geldt dat nog aanvullend onderzoek noodzakelijk is, teneinde te bepalen of mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn.

Er kunnen in het plangebied algemene vogels tot broeden komen. Deze vogelnesten zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, gemiddeld van 15 maart-15 juli. Aanbevolen wordt de werkzaamheden zoveel als mogelijk buiten de broedperiode plaats te laten vinden. Of het gebied voorafgaand aan het broedseizoen ongeschikt te maken voor broedvogels. Indien broedvrij maken niet mogelijk is en toch binnen het broedseizoen moet worden gewerkt, is een broedvogelcontrole voorafgaand aan de werkzaamheden nodig. Gezien de inrichting van het plangebied is de kans echter klein dat het gebied binnen het broedseizoen vrij kan worden gegeven, omdat de aanwezigheid van nesten zeer waarschijnlijk is.

Voor kleine marterachtigen, vleermuizen en de ringslang geldt dat het aanvullend onderzoek moet zijn afgerond, alvorens kan worden aangegeven of en zo ja welke mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn. Het uitvoeren van dit aanvullend onderzoek dient plaats te vinden in specifieke periodes. Er dient rekening gehouden te worden met een onderzoeksperiode globaal volgens onderstaande tabel.

Tabel 4 | Onderzoekperiodes per soort(groep). Per soort(groep) aangegeven in welke periodes onderzoek plaats kan vinden (NGB, 2017). Voor sommige soorten geldt dat de periode en de inspanning per functie verschillend kan zijn.

Type	Minimaal aantal onderzoeken	Tussen-periode (dagen)	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt
Vleermuis – foerageergebied	2 bezoeken	56									1
Roofvogels en grote bonte specht (indien bomen rond plangebied worden gekapt)	2-4 bezoeken	ntb									
Ringslang	4 bezoeken	Mini-maal 1 maand tussen eerste en laatste bezoek									
Kleine marterachtigen	12 weken, meerdere bezoeken	Aan-eenge-sloten									

1. Aanleiding

1.1. Situatie

Ingenieurs- en architectenbureau DENC is voornemens een distributiecentrum te bouwen op het terrein aan de Karperweg te Lelystad. Naast de bebouwing zal ook parkeergelegenheid en infrastructuur worden gerealiseerd. Als gevolg van de ontwikkelingen zal de bestaande begroeiing in het gebied verloren gaan. Dergelijke ingrepen kunnen negatieve effecten veroorzaken op ter plaatse voorkomende beschermde natuurwaarden². Mogelijk worden daarbij verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming of andere wet- of regelgeving overtreden. De volgende beschermingsregimes zijn voor onderhavig project van belang:

- gebiedsbescherming;
- soortenbescherming;
- beschermde houtopstanden.

In Bijlage A vindt u meer informatie over de Wet natuurbescherming en overige relevante wetgeving.

Voorafgaande aan de uitvoering van de werkzaamheden is een onderzoek uitgevoerd naar het mogelijke voorkomen van beschermde natuurwaarden middels een verkennend natuurwaardenonderzoek (Quickscan). Het doel van dit onderzoek is om te bepalen of er door het uitvoeren van de werkzaamheden een overtreding van de Wet natuurbescherming is te verwachten en zo ja, welke vervolgstappen nodig zijn om de werkzaamheden in overeenstemming met de vigerende wet- en regelgeving uit te voeren?

In onderhavig rapport worden de kaders, uitvoering, resultaten en effectbeoordeling van deze toetsing beschreven.

1.2. Beschrijving van het plangebied

Het plangebied is gelegen ten noordoosten van Lelystad en omvat een groot terrein rond de Karperweg. Ten tijde van de uitvoering van het veldbezoek was nog niet exact duidelijk welk deel van het plangebied daadwerkelijk voor herontwikkeling werd beoogd en

is daarom ruim gekozen. In voorliggende rapportage wordt uitsluitend de situatie in het uiteindelijk gekozen plangebied beschreven. Het onderzoeksgebied, waarvan het plangebied deel uitmaakt ligt rond de bebouwing van recyclingbedrijf Renewi. Het westelijk en noordelijk deel van het onderzoeksgebied bestaat uit akkers welke zijn gescheiden door houtwallen. Op de akkers worden verschillende gewassen geteeld, waaronder mais, kalebassen en aardappels. De houtwallen herbergen een ruime diversiteit aan boomsoorten en zijn daarin de ondergroei verruigd. Met name braam (*Rubus* sp.) domineert, maar ook zijn diverse kruiden zoals harig wilgenroosje (*Epilobium hirsutum*), haagwinde (*Convolvulus sepium*) en grote brandneten (*Urtica dioica*) aanwezig. Naar het zich nu laat aanzien worden deze delen van het onderzoeksgebied bij de ontwikkelingen ontzien. Momenteel ligt de focus voor de bouw op het zuidelijk gedeelte van het onderzoeksgebied dat bestaat uit een oud slibdepot. De structuren van het depot, bestaande uit dijkjes met tussenliggende slibvangbassins, zijn nog goed herkenbaar in het landschap. Evenwel is door zeer sterke verruiging het gebied vrijwel niet te doorkruisen. Met name reuzenberenklauw (*Heracleum mantegazzianum*) is op veel plaatsen dominant aanwezig, alsmede grote brandnetel, perzikkruid (*Persicaria maculosa*) en koninginnekruid (*Eupatorium cannabinum*). Met name langs de randen van het depot liggen enkele bosschases en her en der is tijdelijk, ondiep water te vinden. Jaarrond waterhoudende sloten en plassen zijn niet aanwezig.

In Figuur 1.1 en Afbeelding 1.1 t/m 1.8 is een impressie van het plangebied en de directe omgeving te zien.

² Beschermde soorten: alle onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten in de provincie Gelderland.

1.3. Probleemstelling

Om goed voorbereid te zijn op eventueel noodzakelijke maatregelen of een vergunning of ontheffingsaanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming geeft een Quicksan Wet natuurbescherming antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

Gebiedsbescherming

- Zijn negatieve effecten op Natura 2000-gebieden te verwachten en is een Voortoets noodzakelijk?
- Zijn significante effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het Natuurnetwerk Nederland te verwachten en is een 'Nee tenzij' toets noodzakelijk?

Soortbescherming

- Zijn in het plangebied beschermde soorten en/of verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig of te verwachten?
- Ondervinden aanwezige beschermde soorten negatieve effecten van de voorgenomen ruimtelijke ingreep en de benodigde werkzaamheden?
- Is het mogelijk om optredende negatieve effecten op beschermde soorten te mitigeren? Zo ja, op welke wijze dient dit te geschieden?
- Is het noodzakelijk aanvullend onderzoek uit te voeren?

Houtopstanden

- Worden er houtopstanden geveld waarop de regels van de Wet natuurbescherming van

toepassing zijn en is daardoor een meldings- en herplantingsplicht van toepassing?

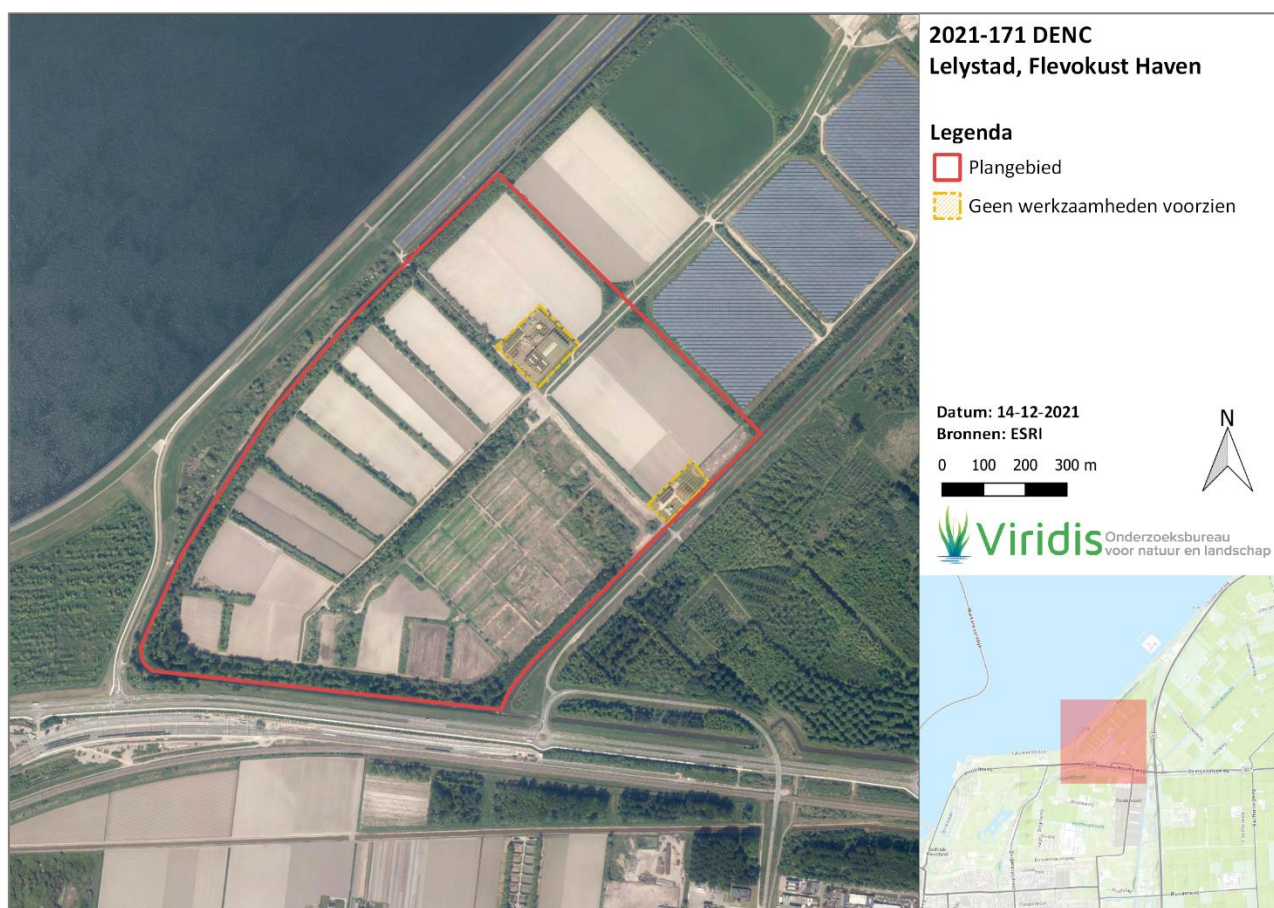
Voorliggend rapport geeft advies met betrekking tot de mogelijkheden om de geplande ruimtelijke ontwikkeling in overeenstemming met de Wet natuurbescherming uit te voeren. Uiteindelijk wordt daarmee de vraag beantwoord:

- Wat zijn de benodigde vervolgstappen om de werkzaamheden in overeenstemming met de Wet natuurbescherming uit te voeren?

1.4. Geldigheid onderzoek

Deze Quicksan is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. De bevoegde gezagen (provincies) hanteren de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: "Onderzoeksgegevens mogen maximaal drie jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn". Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in paragraaf 1.1. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen leiden tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten en gebieden.

Figuur 1.1 | Plangebied aan de Karperweg te Lelystad

Afbeelding 1.1 | Akkers en bosschages noordwestelijk deel

Afbeelding 1.2 | Akkers en bosschages noordwestelijk deel

Afbeelding 1.3 | Akkers en bosschages noordwestelijk deel

Afbeelding 1.4 | Akkers en bosschages noordwestelijk deel

Afbeelding 1.5 | Slibdepot zuidoostzijde

Afbeelding 1.6 | Slibdepot zuidoostzijde

Afbeelding 1.7 | Slibdepot zuidoostzijde

Afbeelding 1.8 | Slibdepot zuidoostzijde

2. Onderzoeksmethode

Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvragen is een toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming uitgevoerd. Hiermee is de ecologische waarde van het plangebied onderzocht door middel van een literatuuronderzoek en een veldinventarisatie. Op deze manier wordt het voorkomen bepaald van beschermde soorten binnen de Wet natuurbescherming en wordt gekeken of de voorgenomen ingrepen effecten hebben op beschermde natuurgebieden of beschermde houtopstanden. De gebruikte onderzoeksmethoden worden hieronder beschreven.

2.1. Literatuuronderzoek

Voor het literatuuronderzoek naar beschermde gebieden, soorten en houtopstanden is o.a. gebruik gemaakt van informatiebronnen beschikbaar gesteld door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Provinciale Structuurvisie van de betreffende provincie. Daarnaast zijn verspreidingsgegevens uit het archief van Bureau Viridis, de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), verspreidingsatlassen en vrij beschikbare verspreidingsgegevens van soortenorganisaties gebruikt. De gebruikte bronnen staan vermeld in hoofdstuk 8.

De resultaten van het literatuuronderzoek hebben uitgewezen welke beschermde soorten in de omgeving van het plangebied verwacht kunnen worden. Tijdens het veldbezoek is speciale aandacht besteed aan het

mogelijke voorkomen van deze soorten. Voor literatuuronderzoek naar houtopstanden is gebruik gemaakt van bestaande digitale kaarten van de bebouwde kom voor de betreffende gemeente.

2.2. Veldonderzoek

Bureau Viridis heeft op 30 juli 2021 een veldbezoek uitgevoerd. Bij het veldbezoek is op basis van geografische ligging, terreingesteldheid en *expert judgement* beoordeeld of in en rond het plangebied beschermde natuurwaarden kunnen voorkomen of dat er voor beschermde soorten geschikt leefgebied aanwezig is.

2.3. Effectenanalyse

De uit het literatuuronderzoek en veldonderzoek verkregen gegevens van beschermde soorten, beschermde gebieden en houtopstanden zijn geanalyseerd om na te gaan of er bij de uitvoering van de werkzaamheden mogelijk verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming worden overtreden. Als blijkt dat er beschermde natuurwaarden zijn die mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden van de plannen is dit beschreven in onderhavige rapportage. Wanneer mogelijk worden alternatieven of mitigerende maatregelen voorgesteld om negatieve effecten te voorkomen of te verzachten. Indien de aanwezigheid van de soorten en/of de negatieve effecten nader onderzoek behoeft wordt dit aangegeven in de toetsing.

3. Gebiedsbescherming

De wetgeving met betrekking tot beschermde gebieden betreft Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland. Bescherming van Natura 2000 gebieden is vastgelegd in Hoofdstuk 2 van de Wet Natuurbescherming. Vanuit de Provinciale Structuurvisie zijn een aantal gebieden aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN) en daarmee provinciaal beschermd.

Naast de gebiedsbescherming geldt ook een algemene zorgverplichting (artikel 1.11) voor alle Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden. Ook de niet-beschermde gebieden vallen hier dus onder. Deze verplichting beoogt het voorkomen of beperken van de schade aan in het wild levende soorten en gebieden. Bij elke project dient rekening te worden gehouden met de zorgplicht, zie ook Bijlage A.

3.1. Natura 2000-gebieden

Natura 2000 is de overkoepelende naam voor gebieden die op Europees niveau worden beschermd vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Vanuit deze richtlijnen worden specifieke diersoorten en hun habitat beschermd om de biodiversiteit te behouden, te herstellen of uit te breiden. Hierbij zijn er specifieke instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd per gebied.

Het ondernemen van projecten, plannen of activiteiten in en in de omgeving van een Natura 2000-gebied kunnen mogelijk leiden tot (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen. Wanneer het mogelijk is dat er effecten kunnen zijn dan dient er door middel van een Voortoets op voorhand getoetst te worden wat de effecten van een project tijdens de uitvoerfase en gebruiksfase zijn op de ter plaatse aangewezen habitattypen en -soorten. Indien het niet mogelijk is om significante negatieve effecten op voorhand uit te sluiten is er sprake van een vergunningsplicht en moet een 'Passende beoordeling' uitgevoerd worden. Dit is afhankelijk van of de plannen significant

negatieve invloed kunnen hebben of niet. In deze toetsing worden de projecten, plannen of activiteiten getoetst op hun invloed op de instandhoudingsdoelstellingen en of (onder bepaalde voorwaarden) toestemming voor de uitvoering kan worden verleend door het bevoegd gezag. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'IJsselmeer' ligt op een afstand van 800 meter (Figuur 3.1).

Effectbeoordeling Natura 2000

Het plangebied ligt niet binnen de grenzen van een Natura 2000-gebied. Van een directe aantasting en afname van areaal aan beschermd natuurgebied is geen sprake. Het nabijgelegen Natura 2000-gebied ligt op voldoende ruime afstand dat geen negatieve invloed verwacht wordt van factoren die slechts een korte reikwijdte hebben, zoals bodemtrillingen, geluids- en lichtbelasting. De enige factor die op grotere afstand werkzaam is en op basis van zijn reikwijdte van invloed kan zijn, betreft stikstofdepositie. Sinds de inwerkingtreding van de Wet stikstofreductie en natuurverbetering is er een partiële bouwvrijstelling van kracht. Aan deze bouwvrijstelling is invulling gegeven in artikel 2.5 van het Besluit natuurbescherming. De belangrijkste voorwaarde is de tijdelijkheid van de activiteit. De activiteiten waar in deze Quicksan van wordt uitgegaan vallen binnen deze vrijstelling. Van belang is dan wel dat er geen wezenlijke verandering is in het gebruik van het plangebied. Activiteiten mogen dan vergunningvrij worden uitgevoerd, mits enkel sprake is van de factor stikstofdepositie en de depositie tijdelijk is. Overigens zijn op korte afstand geen stikstofgevoelige habitattypen aanwezig, waarop de ontwikkelingen enig effect zouden kunnen hebben.

Conclusie Natura 2000

Het is niet noodzakelijk om een Voortoets in het kader van Natura 2000 uit te voeren.

3.2. Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het NNN vormt een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen deze gebieden. Ook de gebieden aangewezen voor agrarisch natuurbeheer behoren tot het NNN. De planologische verankering van het NNN vindt plaats in (gemeentelijke) bestemmingsplannen. Een 'Nee, tenzij'-toets dient te worden uitgevoerd wanneer ruimtelijke ontwikkelingen geheel of gedeeltelijk binnen de begrenzing van het NNN plaatsvinden en negatieve effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het netwerk optreden en/of een bestemmingsplanwijziging moet worden doorgevoerd. Hierin wordt beoordeeld of er significante effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het netwerk optreden als gevolg van de voorgenomen maatregelen.

Conclusie NNN

Voor dit project is het uitvoeren van een 'Nee, Tenzij'-toets niet nodig omdat het plangebied buiten de begrenzing van het NNN ligt (Figuur 3.1).

4. Soortbescherming

Dier- en plantensoorten zijn verdeeld in drie categorieën en worden in meer of mindere mate beschermd:

- Vogelrichtlijnsoorten, hieronder vallen alle inheemse vogelsoorten (artikel 3.1);
- Habitatrichtlijnsoorten (artikel 3.5);
- Nationaal beschermde soorten (artikel 3.10).

Per wetsartikel gelden een aantal verbodsbepalingen die mogelijk overtreden worden bij de geplande ingreep. Bij ruimtelijke ingrepen houdt dit hoofdzakelijk verband met de bescherming van nesten, bescherming van verblijfplaatsen en voortplantingsbiotoop en verbod op het doden of verwonden van beschermde soorten. Op deze verbodsbepalingen gelden enkele uitzonderingen. Zo is provinciaal een vrijstellingslijst vastgesteld met daarop een aantal soorten waarvoor deze verbodsbepalingen niet gelden. Ook kan er in specifieke gevallen gewerkt worden volgens een ministerieel goedgekeurde gedragscode waarin voorschriften opgenomen zijn om de effecten te beperken. Naast de verbodsartikelen voor de soorten en gebieden geldt ook een algemene zorgverplichting (artikel 1.11) voor alle inheemse dier- en plantensoorten, inclusief de niet beschermde en vrijgestelde soorten. Deze verplichting beoogt het voorkomen of beperken van de schade aan in het wild levende soorten en gebieden. Deze zorgverplichting geldt voor alle hieronder beschreven soortgroepen en zal daarom niet nog eens per soortgroep worden beschreven. In het volgende hoofdstuk worden algemene mitigerende maatregelen beschreven om aan de zorgplicht te voldoen.

Hieronder worden de resultaten van het literatuuronderzoek en veldonderzoek per soortgroep besproken. Per soortgroep is een effectenbeoordeling opgenomen waarin helder beschreven wordt of er negatieve effecten op beschermde soorten te verwachten zijn en, indien van toepassing, of er mitigerende maatregelen mogelijk zijn om deze effecten te voorkomen.

4.1. Vaatplanten

Het plangebied kenmerkt zich door een verstoorde, zeer voedselrijke bomen, met een relatief monotone begroeiing van algemene soorten. De bodemgesteldheid en het oorspronkelijk gebiedsgebruik (slibdepot) vormen een voor beschermde flora zeer ongeschikt gebied. Beschermde plantensoorten zijn daarom in het gebied niet te verwachten. Er zijn tijdens het veldbezoek ook geen beschermde vaatplanten aangetroffen. Ook vanuit de geraadpleegde literatuur zijn geen waarnemingen bekend van beschermde soorten planten binnen, of in de directe omgeving van het plangebied.

Effectbeoordeling vaatplanten

Omdat het voorkomen van beschermde soorten vaatplanten is uitgesloten, zijn negatieve effecten op dergelijke soorten eveneens niet te verwachten. Uitvoering van nader onderzoek of mitigerende maatregelen is niet noodzakelijk.

Conclusie vaatplanten

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- In het plangebied geen beschermde vaatplanten aanwezig zijn.

4.2. Grondgebonden zoogdieren

Door de ruige vegetatie met ruimschoots dekking en schuilmogelijkheden, in combinatie met bosschages en rommelhoekjes, vorm het plangebied een zeer geschikt leefgebied voor kleine marterachtigen (hermelijn (*Mustela erminea*), wezel (*Mustela nivalis*) en bunzing (*Mustela putorius*)). Ook vanuit de literatuur komen waarnemingen van deze drie soorten naar voren uit het plangebied, hoewel uitsluitend van de bunzing een vrij recente waarneming (2013) bekend is. Wezel en hermelijn zijn recent niet waargenomen in het gebied. Vanwege de verborgen levenswijze en daarmee samenhangende lage trefkans kan het voorkomen van deze soorten echter niet worden uitgesloten. Ook van de boommarter (*Martes martes*) is een recente waarneming in het gebied bekend, maar uitgegaan wordt van een zwerver. Deze soort vind

binnen het plangebied geen geschikt habitat. In de directe omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van bever en otter, maar negatieve effecten van de ingrepen in het plangebied zijn op deze soorten uitgesloten. Naast genoemde soorten kunnen in het plangebied enkele algemene, vrijgestelde soorten muizen voorkomen, zoals bosmuis en gewone bosspitsmuis.

Effectbeoordeling grondgebonden zoogdieren

Door de ingreep in het plangebied zal (een deel van) het plangebied van de genoemde kleine marterachtigen verloren gaan en is sterfte onder de aanwezige dieren niet uitgesloten. Dit betreft een overtreding van artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Om er zeker van te zijn of de bunzing, hermelijn en wezel in het plangebied voorkomen, is aanvullend onderzoek volgens de vigerende protocollen noodzakelijk. Indien blijkt dat zij inderdaad in het gebied voorkomen, dan dienen mitigerende maatregelen uitgevoerd te worden. Deze mitigerende maatregelen worden, indien noodzakelijk, beschreven in een aanvullende rapportage. Daarin zal ook worden beschreven of het aanvragen van een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk is.

Ook moet rekening worden gehouden met de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming).

Conclusie grondgebonden zoogdieren

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- Negatieve effecten op beschermde grondgebonden zoogdieren (bunzing, hermelijn, wezel) niet uitgesloten zijn.
- Aanvullend onderzoek naar deze soorten noodzakelijk wordt geacht, op basis waarvan zal worden beoordeeld of uitvoering van mitigerende maatregelen en/of het aanvragen van een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk is.
- Er rekening gehouden moet worden met de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming).

4.3. Vleermuizen

Op basis van het literatuuronderzoek is het bekend dat in de directe omgeving van het plangebied vleermuizen verwacht kunnen worden. Bij het gebruik van het landschap door vleermuizen wordt onderscheid

gemaakt in vaste verblijfplaatsen, vliegroutes en foeragegebied.

Vaste verblijfplaatsen

Vleermuizen zijn globaal te verdelen in gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en boombewonende soorten zoals rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) en watervleermuis (*Myotis daubentoni*). Daarnaast bestaan soorten die van beide elementen gebruikmaken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (in spouwmuren, achter gevelbetimmeringen, achter dakbeschot en in schoorstenen etc.). Andere soorten zoals de rosse vleermuis verblijven jaar rond in bomen (in holten, hollen en achter loshangend schors). De watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten.

Bebouwing is in het plangebied vrijwel afwezig. De bestaande bebouwing bevat geen elementen die vleermuizen verblijfplaatsen kunnen bieden. De bomen in het gebied zijn veelal te jong en/of onbeschadigd, waardoor ook hierin geen kieren of holten aanwezig zijn die vleermuizen een verblijfplaats kunnen bieden.

Vliegroutes

Om zich van verblijfplaats naar foeragegebied te verplaatsen worden door een aantal soorten steeds dezelfde lijnvormige elementen gebruikt. De gewone dwergvleermuis gebruikt bijvoorbeeld vaak bomenrijen om zich te oriënteren. Als een dergelijke route verdwijnt of onderbroken wordt, vervalt deze mogelijkheid om van verblijfplaats naar foeragegebied te verplaatsen. Vleermuizen moeten dan een alternatieve route gebruiken. Als dit niet mogelijk is en als de vliegroute door veel vleermuizen wordt gebruikt, kan dit een significant negatief effect op de vleermuispopulatie in het gebied hebben. Het verdwijnen van een essentiële vliegroute leidt zo tot het niet meer functioneren van een verblijfplaats. Dergelijke essentiële vliegroutes zijn strikt beschermd.

Rond het plangebied zijn omenrijen en bosranden aanwezig die kunnen dienen als vliegroute voor vleermuizen. Indien deze elementen verdwijnen, blijven in de directe omgeving voldoende lijnvormige structuren

behouden, om als alternatieve vliegroute te dienen. Het verdwijnen van essentiële vliegroutes is daarom uitgesloten.

Foerageergebied

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen leven van insecten. Zij foerageren daarom op plaatsen waar veel insecten aanwezig zijn. Voorbeelden van veel voorkomende foerageergebieden zijn openingen op kruinhoogte tussen bomen, boven water en in de luwte van dijken. Als een dergelijk foerageergebied van zeer groot belang is voor vleermuizen van een bepaalde verblijfplaats, kan gesproken worden van een essentieel foerageergebied. Als een dergelijk foerageergebied verloren zou gaan, zou de voedselvoorziening van deze vleermuizen verdwijnen, waardoor ze de verblijfplaats moeten verlaten. Het verdwijnen van het foerageergebied leidt zo tot het niet meer functioneren van de verblijfplaats. Dergelijk essentieel foerageergebied is strikt beschermd.

Het plangebied vormt een vrij uniek gebied in de omgeving door de ruige begroeiing en vochtigheid. Vervolgens mag worden verwacht dat de insectenrijkdom in de vorm van vliegen en muggen in het gebied relatief hoog is, waarmee het plangebied als foerageergebied voor vleermuizen potentieel geschikt is. Gezien de openheid van het gebied wordt dan met name gedacht aan rosse vleermuis en laatvlieger, welke beide uit de omgeving van het plangebied bekend zijn.

Effectbeoordeling vleermuizen

Negatieve effecten van de ingrepen zijn niet direct te verwachten op verblijfplaatsen en vliegroutes van vleermuizen, maar negatief effect op foerageergebied is niet uitgesloten. Indirect kan daardoor ook een effect op verblijfplaatsen optreden, omdat onvoldoende geschikt foerageergebied rond de verblijfplaats resteert. Dit betreft een overtreding van Artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Aanvullend onderzoek volgens het vigerend vleermuisprotocol zal moeten uitwijzen of daadwerkelijk sprake is van (essentieel) foerageergebied en welke maatregelen genomen kunnen worden om eventuele negatieve effecten weg te nemen. De resultaten van dit aanvullend onderzoek zullen in en aanvullend rapport worden beschreven.

Conclusie vleermuizen

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- Het uitgesloten is dat in het plangebied verblijfplaatsen of essentiële vliegroutes van gebouw- en boombewonende vleermuissoorten aanwezig zijn.
- Het niet uitgesloten is dat de ingrepen in het plangebied negatief effect hebben op foerageergebied van vleermuizen.
- Aanvullend onderzoek naar de aanwezigheid van foerageergebied voor vleermuizen noodzakelijk is om te bepalen of een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk is en welke maatregelen kunnen worden genomen om negatieve effecten te mitigeren.

4.4. Vogels

Voor vogels wordt in de Wet natuurbescherming onderscheid gemaakt tussen soorten met een jaarrond beschermde nestplaats en algemene broedvogels waarvan de nesten uitsluitend beschermd zijn gedurende de periode waarin deze in gebruik zijn (zie Tabel A in Bijlage A). In het plangebied is bekeken of er jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels aanwezig (kunnen) zijn in de bomen in het plangebied. Ook is gezocht naar nesten van en geschikte nestgelegenheid voor algemene broedvogels.

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komt een aantal soorten met jaarrond beschermde nesten in de omgeving van het plangebied voor. De voor het plangebied en de ontwikkeling mogelijk relevante soorten zijn boomvalk (*Falco subbuteo*), buizerd (*Buteo buteo*), grote bonte specht (*Dendrocopos major*) en havik (*Accipiter gentilis*). De overige soorten met jaarrond beschermde nesten vinden binnen het plangebied geen geschikte nestgelegenheid. Nesten of exemplaren van de potentieel aanwezige soorten zijn evenwel niet aangetroffen, met uitzondering van een overvliegende buizerd aan de zuidzijde van het plangebied. De bomen rondom het plangebied zijn geschikt als broedplaats voor de boomvalk, buizerd, grote bonte specht en havik. Het is dan ook goed mogelijk dat deze soorten zich in deze bomen zullen vestigen. Gebouwbroeders zijn vanwege het ontbreken van geschikte bebouwing niet te verwachten.

Algemene broedvogels

Het voorkomen van algemene broedvogels (struweelbroeders, rietvogels) is zeer waarschijnlijk. Het gebied biedt aan legio soorten uitermate geschikte

broedpotentie door kruidenrijkdom en diversiteit aan structuur en dekking.

Effectbeoordeling vogels

Indien de bomenrijen rond het plangebied behouden blijven, worden geen negatieve effecten op jaarrond beschermde nesten verwacht. Indien deze bomen niet kunnen worden behouden, is aanvullend onderzoek naar de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten noodzakelijk, omdat mogelijk nesten van jaarrond beschermde broedvogels worden vernietigd. Dit betreft een overtreding van Artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Vooralsnog is er geen noodzaak tot uitvoeren van mitigerende maatregelen.

Het is zeer waarschijnlijk dat algemene broedvogels tot broeden komen in de verschillende elementen binnen het plangebied (boschages en ruigte binnen en bomenrijen rond het plangebied). In gebruik zijnde nesten zijn beschermd onder de Wet Natuurbescherming. Wanneer er werkzaamheden worden uitgevoerd terwijl er nesten in gebruik zijn kunnen negatieve effecten optreden door verstoring en/of vernietiging van nesten. Om negatieve effecten op in gebruik zijnde nesten van algemene broedvogels te voorkomen dienen mitigerende maatregelen uitgevoerd te worden. De mitigerende maatregelen worden beschreven in hoofdstuk 6. Een nader onderzoek naar beschermde vogels is uitsluitend noodzakelijk wanneer de bomenrijen rond het plangebied worden verwijderd.

Conclusie vogels

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- In de bomenrijen rond het plangebied mogelijk jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn.
- Negatieve effecten op vogels met jaarrond beschermde nesten zijn uitgesloten wanneer deze bomenrijen blijven behouden.
- Indien de bomen rond het plangebied worden verwijderd aanvullend onderzoek noodzakelijk wordt geacht.
- Er binnen het plangebied algemene broedvogels met niet-jaarrond beschermde nesten tot broeden kunnen komen, waarvan de nesten tijdens werkzaamheden in het broedseizoen vernield kunnen worden of ernstige verstoring tot hetzelfde effect leidt.
- Dit is een overtreding van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 2.

- Mitigerende maatregelen zijn noodzakelijk, de mitigerende maatregelen worden beschreven in hoofdstuk 6.

4.5. Vissen

Binnen het plangebied is geen voldoende standvastig open water aanwezig. Het voorkomen van beschermde vissoorten is daarmee uitgesloten.

Effectbeoordeling vissen

Beschermde vissoorten zijn binnen het plangebied niet aanwezig. Negatieve effecten op dergelijke soorten zijn daarom uitgesloten.

Conclusie vissen

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- In het plangebied geen beschermde vissen aanwezig zijn.
- Er geen maatregelen noodzakelijk zijn om negatieve effecten op beschermde en algemene vissoorten te voorkomen.

4.6. Amfibieën

Binnen het plangebied komt geen blijvend open water voor, waardoor het gebied voor de meeste amfibieën geen volledig geschikt leefgebied vormt. In tijdelijke plassen kan een soort zoals de rugstreeppad (*Epidalea calamita*) zich voortplanten, maar waarnemingen van deze soort zijn niet recent bekend uit de ruime omgeving van het plangebied. Het voorkomen van beschermde, niet vrijgestelde soorten amfibieën kan worden uitgesloten. Het voorkomen van enkele algemene soorten zoals de bruine kikker (*Rana temporaria*) en kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*) is niet uitgesloten in de landfase. Voortplanting van dergelijke soorten is in de omgeving van het plangebied mogelijk, van waaruit de dieren voor bijvoorbeeld de overwintering het plangebied in kunnen trekken.

Effectbeoordeling amfibieën

Beschermde, niet vrijgestelde soorten amfibieën zijn in het plangebied niet te verwachten. Wel kunnen enkele algemene soorten voorkomen. Door de ingreep zullen deze dieren hun leefgebied verliezen en kan sterfte optreden. Omdat het vrijgestelde soorten betreft, is het aanvragen van een ontheffing van de Wet natuurbescherming niet nodig. Wel moet rekening worden gehouden met de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming).

Conclusie amfibieën

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- In het plangebied geen beschermde, niet vrijgestelde amfibieën aanwezig.
- Het uitvoeren van aanvullend onderzoek en/of het aanvragen van een ontheffing van de Wet natuurbescherming niet nodig is.

4.7. Reptielen

Op basis van bekende verspreidingsgegevens van de NDFF en op basis van terreingesteldheid kan het voorkomen van de ringslang (*Natrix helvetica*) in het plangebied niet met zekerheid worden uitgesloten. In 2007 werden, direct zuidelijk van de Houtribweg, zuidelijk van het plangebied, 16 exemplaren van de ringslang aangetroffen. In juli 2021 werd op de westgrens van het plangebied eveneens een exemplaar aangetroffen. Met name deze recente waarneming op de grens van het plangebied geeft aanleiding te vermoeden dat ook binnen het plangebied ringslangen aanwezig kunnen zijn. De diversiteit aan structuur en dekking en de veelal vochtige bodem biedt aan de ringslang geschikt leefgebied. De verwachting is dat de soort zich met name in de struweelrijkere randzones van het plangebied zal ophouden. Op basis van verspreiding en habitatkenmerken is het voorkomen van andere soorten reptielen uitgesloten.

Effectbeoordeling reptielen

Het is aannemelijk dat binnen de grenzen van het plangebied de ringslang voorkomt. De ontwikkelingen in het gebied leiden mogelijk tot verlies van leefgebied en eventueel sterfte van exemplaren. Dit is een overtreding van Artikel 3.5, Lid 1, 2 en 4 van de Wet natuurbescherming.

Om er zeker van te zijn dat de ringslang inderdaad in het plangebied voorkomt, wordt aanvullend onderzoek in de geschikte periode van het jaar noodzakelijk geacht. Het betreft met name de maanden april en mei, mits de temperatuur voldoende hoog is). Pas na

afronding van dit aanvullend onderzoek kan worden beoordeeld of en zo ja welke mitigerende maatregelen nodig zijn om negatieve effecten zoveel als mogelijk te beperken.

Conclusie reptielen

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- In het plangebied mogelijk de ringslang voorkomt.
- Aanvullend onderzoek noodzakelijk wordt geacht.
- Pas na afronding van dit onderzoek kan worden bepaald of en zo ja welke mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn en of een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk is.

4.8. Ongewervelden

Op basis van bekende verspreidingsgegevens van de NDFF en op basis van terreingesteldheid worden geen beschermde ongewervelden verwacht in het plangebied. Beschermde ongewervelde diersoorten, zoals dagvlinders en libellen, stellen zeer specifieke eisen aan hun biotoop. In het plangebied zijn geen geschikte biotopen voor deze soorten aanwezig. Zij worden daarom ook niet verwacht.

Effectbeoordeling ongewervelden

Omdat het voorkomen van beschermde soorten ongewervelden is uitgesloten, zijn negatieve effecten niet te verwachten. Wel moet rekening worden gehouden met de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming).

Conclusie ongewervelden

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- In het plangebied zijn geen beschermde ongewervelden aanwezig.
- Uitvoering van aanvullend onderzoek en/of het aanvragen van een ontheffing van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

5. Houtopstanden

In de Wet natuurbescherming is in hoofdstuk 4 de bescherming van houtopstanden opgenomen. Voor bepaalde houtopstanden buiten de bebouwde kom Wet natuurbescherming geldt een meldings- en herplantingsplicht.

Het is verboden houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, zonder voorafgaande melding bij de provincie. Een houtopstand is hierbij gedefinieerd als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 vierkante meter of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat. De wet schrijft verder voor dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, de grond binnen drie jaar moet worden herbeplant.

Bovenstaande bescherming geldt niet voor alle houtopstanden. De regels zijn niet van toepassing op houtopstanden op erven of in tuinen, op fruitbomen, op windschermen om boomgaarden, op naaldbomen bedoeld om te dienen als kerstbomen, op kweekgoed, op bepaalde beplantingen van wilgen of populieren, op bepaalde beplantingen bedoeld voor de productie van houtige biomassa en op houtopstanden binnen de, bij besluit van de gemeenteraad, vastgelegde grenzen van de bebouwde kom. Ook voor het dunnen van een houtopstand gelden de regels niet.

De provincie kan regels stellen ten aanzien van de meldingsplicht en de plicht tot herbeplanting. Alle provincies hebben verordeningen vastgesteld waarin is geregeld hoe een kapmelding moet worden ingediend,

waaraan herbeplanting moet voldoen en wanneer ontheffing van de herbeplantingsplicht kan worden verleend. Sommige provincies hebben ook beleidsregels vastgesteld waarin bijvoorbeeld is aangegeven wanneer een kapverbod wordt opgelegd.

De Wet natuurbescherming beschermt geen houtopstanden binnen de bebouwde kom. Waar de grens van de “bebouwde kom Wet natuurbescherming” ligt wordt bepaald door de gemeenteraad. Dit valt vaak min of meer gelijk met de ‘bebouwde kom Verkeerswet’, maar kan afwijken. Binnen de bebouwde kom geldt meestal een kapverbod op grond van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) of een gemeentelijke bomenverordening. Daarnaast kunnen gemeenten ook regels stellen voor bomen buiten de bebouwde kom, bijvoorbeeld in een bestemmingsplan.

5.1. Conclusie houtopstanden

Binnen het plangebied worden mogelijk houtopstanden geveld waar de regels van de Wet natuurbescherming op van toepassing zijn. Eén en ander is nog afhankelijk van de exacte invulling van het plangebied, zoals de ligging van het bouwvlak en de aan te leggen infrastructuur. Wanneer bekend is of en zo ja welke bomen moeten worden geveld, kunnen definitieve uitspraken worden gedaan over de noodzaak tot een melding bij de provincie Flevoland. Op basis daarvan kan ook worden bepaald of sprake is van een herplantplicht op dezelfde locatie binnen drie jaar.

6. Mitigatie soortbescherming

Onderstaand is per soort(groep) beschreven met welke mitigerende maatregelen er invulling wordt gegeven aan het voorkomen dan wel te verminderen van negatieve effecten op zowel soort- als populatieniveau.

6.1. Algemene maatregelen

- De werkzaamheden dienen door een ecologisch deskundige ecooloog begeleid te worden. Hierdoor wordt gewaarborgd dat de maatregelen op een juiste manier uitgevoerd worden en zo wordt er tevens invulling gegeven aan de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming). In Bijlage D is beschreven wat door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit verstaan wordt onder een ecologisch deskundige.
- Na afronding van het aanvullend onderzoek moet een ecologisch werkprotocol worden opgesteld, waarin alle te nemen maatregelen worden vastgelegd. Dit ecologisch werkprotocol moet op locatie aanwezig zijn en onder alle betrokken partijen bekend zijn.
- Werkzaamheden moeten aantoonbaar conform dit protocol worden uitgevoerd.
- Mochten er zich gedurende de werkzaamheden ten aanzien van beschermde soorten onvoorziene omstandigheden voordoen, wordt direct contact opgenomen met de ecologisch deskundige.

6.2. Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de algemene zorgverplichting opgenomen. In dit artikel is beschreven dat eenieder verplicht is om voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. De algemene zorgplicht geldt te allen tijde bij het uitvoeren van werkzaamheden, ongeacht of deze te typeren zijn als ruimtelijke ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud en ongeacht of er beschermde soorten aanwezig zijn. Dit laatste wil dus zeggen dat ook als er geen beschermde soorten voorkomen de algemene zorgverplichting toch in acht genomen dient

te worden. Hiervoor dienen algemene mitigerende maatregelen uitgevoerd te worden. Deze algemene mitigerende maatregelen zijn onderstaand beschreven.

- Werkzaamheden in het plangebied dienen met de minste schade voor aanwezige planten en dieren uitgevoerd te worden.
- Wees alert op dieren in het plangebied. Wacht tot dieren zelfstandig het gebied hebben verlaten.
- Werk vanuit het midden van het plangebied naar de rand, of werk langzaam in één werkrichting zodat verstoorde dieren de mogelijkheid hebben om het plangebied te verlaten. Draag er tevens zorg voor dat de richting waarin de dieren moeten vluchten voldoende beschutting of leefgebied biedt.
- Verlichting is alleen aan wanneer dat functioneel noodzakelijk is. De verlichting wordt voldoende afgeschermd en alleen op het werk gericht. Gebruik alleen verlichting met een naar beneden gerichte lichtbundel.
- Er dient zoveel mogelijk gebruik te worden gemaakt van bestaande wegen en paden.

6.3. Broedvogels met jaarrond beschermd nest

Diverse vogelsoorten hebben een jaarrond beschermd nestplaats. Centraal in het plangebied zijn deze soorten niet te verwachten, maar met name de grotere bomen langs de randen van het plangebied vormen potentieel broedhabitat voor met name de boomvalk, buizerd, havik en grote bonte specht.

Omdat de exacte ligging van het bouwvlak en de daarmee samenhangende noodzakelijke kap van bomen nog niet geheel duidelijk is, kan nog niet worden aangegeven of negatieve effecten zullen optreden. Aanvullend onderzoek is noodzakelijk indien (delen van) de bomenrijen rond het plangebied gekapt zullen worden. Pas na afronding van dit aanvullend onderzoek kan worden beoordeeld of mitigatie, danwel het aanvragen van een ontheffing, noodzakelijk is.

6.4. Algemene broedvogels

Veel broedvogels zijn opportunisten die weinig eisen stellen aan hun omgeving. Alle vogelnesten zijn beschermd als ze in gebruik zijn. Algemene broedvogels zijn niet standvastig, ze kunnen ieder jaar op een andere plek broeden en zijn weinig kieskeurig. Soorten die tot broeden kunnen komen in of nabij het plangebied zijn o.a. roodborst (*Erithacus rubecula*), winterkoning (*Trochilodytes trochilodytes*), boomkruiper (*Certhia brachydactyla*), spreeuw (*Sturnus vulgaris*), merel (*Turdus merula*) en houtduif (*Palumba columbus*), rietgors (*Emberiza schoeniclus*), bosrietzanger (*Acrocephalus palustris*) en blauwborst (*Luscinia svecica*). Onderstaande maatregelen en aandachtspunten moeten in acht worden genomen ten aanzien van algemene broedvogels om een overtreding van artikel 3.1, lid 2 te voorkomen.

- Er kunnen in het plangebied algemene vogels tot broeden komen. Deze vogelnesten zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode;
- De broedperiode loopt globaal van 15 maart tot 15 juli, maar ook broedgevallen buiten deze periode zijn beschermd;
- Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van in gebruik zijnde nesten in de broed- en nestperiode.
- Het is in dit kader aan te bevelen om de werkzaamheden voor zover dat mogelijk is buiten de broedperiode om uit te voeren;
- Indien dit niet mogelijk is, dient het plangebied voorafgaande aan het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden voor vogels om tot broeden te komen;
- Het plangebied dient tot aan de start van de werkzaamheden ongeschikt gehouden te worden voor de vestiging van broedvogels door de onderhanden te nemen delen van het plangebied vrij te houden van vegetatie hoger dan 10 cm;
- Indien het niet mogelijk is om buiten de broedperiode te werken en/of het plangebied broedvrij te houden, dient het plangebied voorafgaande aan

de werkzaamheden door een ecologisch deskundige (Bijlage D) gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedende vogels. Voor voorliggend plangebied geldt echter dat met een grote mate van zekerheid op voorhand kan worden gesteld dat sprake zal zijn van broedgevallen;

- Wanneer er geen vogels nestelen kan er begonnen worden met de ingreep. Bij aantreffen van een broedgeval in het plangebied wordt een rustzone afgezet door een ecologisch deskundige en wordt de locatie met rust gelaten tot de jongen zijn uitgevlogen. Er mogen geen werkzaamheden in de directe zone rond een nest plaatsvinden. De omvang van deze zone wordt door de begeleidende ecooloog bepaald. Eventueel kan er met schermen gewerkt worden die visuele verstoring en/of verstoring door geluid naar een broedgeval beperken.

6.5. Overige relevante soort

Op basis van het uitgevoerd veldonderzoek en literatuuronderzoek wordt het waarschijnlijk geacht dat buiten de hiervoor genoemde soorten ook de volgende soorten van het plangebied gebruik kunnen maken:

- Kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn, wezel)
- Vleermuizen (foerageergebied)
- Ringslang

Voor elk van deze soorten geldt dat aanvullend onderzoek volgens de vigerende onderzoeksprotocollen noodzakelijk wordt geacht. Dit houdt in dat voor de betreffende soorten op vaste momenten in het jaar volgens vastgelegde methoden de aan- of afwezigheid dient te worden vastgesteld. Eén en ander wordt kort besproken in paragraaf 7.1.

Voor genoemde onderzoeken zullen pas na goedkeuring van de opdrachtgever worden opgestart en worden los van voorliggende quickscan gerapporteerd.

7. Conclusie en advies

7.1. Beantwoording onderzoeksvragen

Om na te gaan of door de geplande ingrepen in het plangebied verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming al dan niet overtreden worden, worden de onderzoeksvragen onderstaand beantwoord.

Gebiedsbescherming

- Zijn negatieve effecten op Natura 200 gebieden te verwachten en is daardoor een Voortoets noodzakelijk?*

Nee, het is niet noodzakelijk om een Voortoets t.b.v. een habitattoets in het kader van Natura 2000 uit te voeren.

- Zijn significante effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) te verwachten en is daardoor een 'Nee tenzij' toets noodzakelijk?*

Nee, het plangebied ligt buiten de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Een toetsing in dit kader is daarom niet nodig.

Soortbescherming

- Zijn in het plangebied beschermde soorten en/of verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig of te verwachten?*

Ja, het is niet uit te sluiten dat algemene broedvogels tot broeden kunnen komen in het plangebied. Andere beschermde soorten zijn uitgesloten in het plangebied. Daarnaast is het voorkomen van kleine marterachtigen, vleermuizen (foerageergebied) en de ringslang niet uitgesloten.

- Ondervinden aanwezige beschermde soorten negatieve effecten van de voorgenomen ruimtelijke ingreep en de benodigde werkzaamheden?*

Mogelijk. Aanvullend onderzoek zal moeten uitwijzen of de genoemde te verwachten beschermde soorten daadwerkelijk innen het plangebied/de invloedssfeer van de werkzaamheden aanwezig zijn. Voor algemene broedvogels geldt dat het zeer waarschijnlijk is dat een diversiteit aan soorten in het plangebied tot broeden komt.

- Is het mogelijk om optredende negatieve effecten op beschermde soorten te mitigeren? Zo ja, op welke wijze dient dit te geschieden?*

Voor algemene broedvogels geldt dat werken buiten de broedperiode de voorkeur heeft, of er dient voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcontrole plaats te vinden.

Voor kleine marterachtigen, vleermuizen en de ringslang geldt dat eerst in beeld moet worden gebracht of sprake is van aanwezigheid en of het plangebied een essentieel onderdeel van het leefgebied vormt. Pas wanneer hierover meer duidelijkheid is, kunnen mitigerende maatregelen worden opgesteld.

- Is het noodzakelijk aanvullend onderzoek uit te voeren?*

Ja, het is noodzakelijk aanvullend onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van kleine marterachtigen, vleermuizen en de ringslang.

Kleine marterachtigen

Gedurende de winterperiode kan de aan of afwezigheid van kleine marterachtigen worden onderzocht middels cameravallen en sporenbuizen. Op het moment van schijven is het aanvullend onderzoek naar kleine marterachtigen reeds opgestart, waarbij verspreid in het gebied drie cameravallen, drie struikrovers (specifiek op kleine marterachtigen aangepaste cameravallen) en zeven sporenbuizen zijn uitgezet, welke gedurende 12 weken de aanwezigheid van kleine marterachtigen zullen registreren. De sporenbuizen zullen tweewekelijks worden gecontroleerd, de cameravallen worden op deze momenten ook uitgelezen en desnoods opnieuw beaasd.

Vleermuizen

Om te beoordelen of het plangebied als een essentieel foerageergebied voor vleermuizen moet worden beoordeeld, dienen in de periode van 15 april tot en met 1 oktober twee bezoeken van twee uur te worden afgelegd, waarbij tussen de bezoeken een periode van tenminste acht weken zit. Gedurende deze bezoeken wordt in de nachtelijke uren het plangebied

doorkruist, waarbij met een batdetector de aanwezigheid van vleermuizen wordt geregistreerd. Op basis van de bevindingen zal de waarde van het plangebied voor vleermuizen worden beoordeeld.

Ringslang

In de periode van april tot en met september dienen vier bezoeken aan het gebied te worden afgelegd, waarbij met name de structuurrijke elementen zoals zonbeschenen bosranden dienen te worden langsgelopen. De meest geschikte periode voor uitvoering van dit onderzoek zijn de maanden april en mei, omdat de dieren dan uit overwintering komen en zich vaak langdurig opwarmen.

Houtopstanden

- *Worden er houtopstanden geveld waarop de regels van de Wet natuurbescherming van toepassing zijn en is daardoor een meldings- en herplantingsplicht van toepassing?*

Binnen het plangebied worden mogelijk houtopstanden geveld waar de regels van de Wet natuurbescherming op van toepassing zijn. Eén en ander is nog afhankelijk van de exacte invulling van het plangebied, zoals de ligging van het bouwvlak en de aan te leggen infrastructuur. Wanneer bekend is of en zo ja welke bomen moeten worden geveld, kunnen definitieve uitspraken worden gedaan over de noodzaak tot een melding bij de provincie Flevoland. Op basis daarvan kan ook worden bepaald of sprake is van een herplantplicht op dezelfde locatie binnen drie jaar.

7.2. Conclusie

Uiteindelijk is hiermee de uiteindelijke vraag beantwoord:

- *Wat zijn de benodigde vervolgstappen om de werkzaamheden in overeenstemming met de Wet natuurbescherming uit te voeren?*

De voorgenomen ontwikkelingen in het plangebied hebben geen negatieve effecten op beschermde natuurgebieden.

In het kader van soortbescherming is aanvullend onderzoek nodig naar vleermuizen, kleine marterachtigen en de ringslang om uitsluitel te kunnen geven over de noodzaak van mitigerende maatregelen en het aanvragen van ontheffingen in het kader van de Wet natuurbescherming. Mitigerende maatregelen zijn te allen tijde nodig voor algemene broedvogels en er dient rekening te worden gehouden met de algemene zorgplicht.

7.3. Kansen voor natuur

Er liggen kansen om de nieuwe nieuwbouw en het omliggend groen geschikt te maken voor flora en fauna door natuurinclusief te bouwen en in te richten.

Natuurinclusief bouwen klinkt misschien ingewikkeld, maar dat is het niet. Soms is wat ruimte achter muurbeplating al voldoende om verblijfplaatsen te creëren voor vogels en vleermuizen. Eenvoudige en voordelige maatregelen kunnen al veel verschil maken.

Voor vleermuizen is het plaatsen van (duurzame) inbouwkasten, het openlaten van holle delen van muren (spouw) waartoe een invliegopening leidt, of het plaatsen van afwerking zoals boeiboorden waar ruimte achter openblijft. In de regel is alle bebouwing hoger dan 3 m geschikt. Voor gierzwaluwen is het plaatsen van nestkasten voldoende, omdat foerageerlocaties op grote afstand van nestplekken kunnen liggen. De nestkasten dienen op minimaal 3 meter hoogte te worden geplaatst en voldoende vrije ruimte te hebben om in- en uit te kunnen vliegen. Voor huismussen kunnen ook nestplekken worden gerealiseerd. Daarnaast moet in de nabije omgeving wel worden gezorgd voor voldoende schuilplekken in hagen of andere dichte groene structuren, en idealiter zijn er (kleine) waterpartijen aanwezig die voor drinkwater zorgen. Meer informatie is te vinden op <https://www.bouwnatuurinclusief.nl/> of <https://www.checklistgroenbouwen.nl/>.

Ook overige fauna kan worden gestimuleerd door het omliggend groen te behouden of op te waarderen. Voor voorliggend project wordt geadviseerd op basis van aanvullend onderzoek te bepalen welke soorten daadwerkelijk voorkomen en de keuzes voor gebiedsinrichting hierop te baseren.

8. Literatuurlijst

8.1. Literatuur

Bat Habitat key, 2018. Bat Roosts in Trees. A guide to identification and assessment for tree-care and ecology professionals. Pelagic Publishing, Exeter.

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie), 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. – Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & Eis Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). – Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. – Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Vertaling en bewerking PHC Lina. De Fontein/Tirion Uitgevers BV, Utrecht.

Kleukers, R.M.J.C., E.J. van Nieukerken, B. Odé, L.P.M. Willemse & W.K.R.E. van Wingerden, 1997. De sprinkhanen en krekels van Nederland (Orthoptera). – Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Limpens, H. G.J.A. & J. Regelink, 2017. Cursus vleermuizen en Planologie, Zoogdierverseniging.

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). – Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging (2021) Vleermuisprotocol maart 2021.
www.netwerkgroenebureaus.nl.

Netwerk Groene Bureaus, 2017. Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming (versie juli 2017).

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2018. Vogelatlas van Nederland. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. – Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

8.2. Websites

Verspreidingsatlas planten
Via www.verspreidingsatlas.nl/planten

Nationale Databank Flora en Fauna
Via www.ndff-ecogrid.nl/

Effecten op Natura2000 gebieden
<https://calculator.aerius.nl/calculator>
<https://natura2000.nl/gebieden>
<https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicator.aspx>

Natuur Netwerk Nederland
Data.overheid.nl/datasets

Bijlage A. Wettelijk kader

Wet Natuurbescherming

De natuurwetgeving voor Nederland is per 1 januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming. Deze wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet, de Flora- en Faunawet en de Boswet. De Wet natuurbescherming heeft als doel bescherming, herstel en ontwikkeling van natuur zonder stijging van de lasten voor bedrijven en burgers. Het bevoegd gezag is gedecentraliseerd naar de Provincies. Deze decentralisatie houdt in dat de provincies nu o.a. verantwoordelijk zijn voor het toetsen van ontheffingsaanvragen. RVO is het bevoegd gezag voor het verlenen van ontheffing of vrijstellingen voor activiteiten en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk.

Naast de Wet natuurbescherming bestaat in Nederland het Natuur Netwerk Nederland, waarvoor de provincies beleid maken.

Binnen de wet zijn de beschermingsregimes voor Natura 2000-gebieden, soortbescherming en houtopstanden als afzonderlijke hoofdstukken opgenomen, waardoor de wet via duidelijke en eenvoudige regels voorziet in een heldere implementatie van de Europese natuurbeschermingsrichtlijnen.

Zorgplicht

Voor alle Natura 2000-gebieden, bijzondere natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten (mét en zonder beschermstatus) is de zorgplicht van kracht (artikel 1.11). De zorgplichtbepaling houdt in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt aan Natura 2000-gebieden, bijzondere natuurmonumenten en in het wild levende planten en dieren, evenals voor hun directe leefomgeving dergelijke handelingen achterwege laat, mitigerende maatregelen neemt of compenserende maatregelen neemt.

Natura 2000-gebieden

De wetgeving met betrekking tot Natura 2000-gebieden is vastgelegd in Hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming. Natura 2000 is de overkoepelende naam voor gebieden die op Europees niveau worden beschermd vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Vanuit deze richtlijnen worden specifieke diersoorten en hun habitat beschermd om de biodiversiteit te behouden, te herstellen of uit te breiden.

Het ondernemen van projecten, plannen of activiteiten in en in de omgeving van een Natura 2000-gebied kan mogelijk leiden tot (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen. Indien het niet mogelijk is om negatieve effecten op voorhand uit te sluiten, dan is er mogelijk sprake van een vergunningsplicht en moet een habitattoets uitgevoerd worden. In een habitattoets worden de projecten, plannen of activiteiten getoetst op hun invloed op de instandhoudingsdoelstellingen en/of (onder bepaalde voorwaarden) toestemming voor de uitvoering kan worden verleend. Deze toetsing kan bestaan uit drie onderdelen;

- Voortoets;
- Passende Beoordeling;
- ADC-toets.

Voortoets

Middels een *Voortoets* wordt onderzocht of de ingrepen (significant) negatieve effecten kunnen hebben op de instandhoudingsdoelstellingen binnen de Natura 2000-gebieden. De Voortoets bestaat uit een beschrijving van het plan of project, de te verwachten effecten binnen en buiten het Natura 2000-gebied, en een analyse of daarbij (mogelijkerwijs) sprake is van significante effecten. In deze analyse mogen mitigerende en compenserende maatregelen niet meegenomen worden (Zie Kader 1, Mitigerende en compenserende maatregelen). Indien niet kan worden uitgesloten dat er significante gevolgen op de instandhoudingsdoelstellingen optreden moet een Passende Beoordeling worden opgesteld. Indien er zeker geen significant negatief effect is te verwachten dan is er geen vergunning nodig, bij het indienen van een aanvraag

wordt er een besluit tot afwijzing genomen door het bevoegd gezag.

Kader 1 | Mitigerende en compenserende maatregelen

Mitigerende maatregelen zijn maatregelen die de schadelijke gevolgen die rechtstreeks uit een plan of project voortvloeien, voorkomen of verminderen. Het doel van dergelijke maatregelen is het voorkomen van een aantasting van de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied.

Compenserende maatregelen zijn maatregelen die de aantasting (significante effecten) op de aangewezen habitats en -soorten in een natura 2000-gebied als gevolg van een project of plan compenseren.

Passende beoordeling

Indien uit de Voortoets blijkt dat er een kans is op een significant negatief effect, dient er een *Passende Beoordeling* uitgevoerd te worden. Tijdens het vaststellen van de mogelijk negatieve effecten mogen mitigerende maatregelen wél meegewogen worden in de beoordeling, compenserende maatregelen niet. Indien uit deze toetsing blijkt de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aangetast worden kan een vergunning worden verleend en kan het plan vastgesteld worden. Blijkt er echter dat er werkelijk sprake is van mogelijk significante effecten dan wordt een vergunning alleen afgegeven indien er geen Alternatieven zijn, er Dwingende redenen van groot openbaar belang zijn en er Compensatie plaatsvindt: de *ADC-toets*.

ADC-toets

Indien negatieve effecten niet uit te sluiten zijn, kan het plan alleen vastgesteld en vergund worden indien wordt voldaan aan elk van de volgende voorwaarden (artikel 2.8-4)

- Er zijn geen Alternatieve oplossingen
- Het project wordt uitgevoerd onder Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard
- Er worden Compenserende maatregelen getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft.

Soortbescherming

Het hoofdstuk 3 'Soortbescherming' uit de Wet natuurbescherming bestaat uit drie aparte beschermingsregimes, ook wel de passieve soortbescherming genoemd: 1) de Vogelrichtlijn; 2) de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en; 3) nationaal beschermde soorten. Voor deze drie beschermingsregimes gelden verschillende verboden en wettelijke belangen voor een ontheffingsaanvraag.

Vogelrichtlijn (artikel 3.1)

Voor van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn gelden de volgende verbodsbepalingen (Zie kader 2, Opzettelijkheid en Kader 3, Verstoring en vernietiging door verstoring):

opzettelijk doden en vangen van vogels;
opzettelijk vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren;
eieren rapen en onder zich hebben;
opzettelijk verstoren van vogels;
het verbod onder 4 is niet van toepassing indien de verstoring niet van wezenlijk invloed is op de gunstige staat van instandhouding van de populatie.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.1 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 2.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.3, lid 4:

1. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
ter bescherming van flora en fauna;
voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten;
het selectief vangen, onder zich hebben of verstandig gebruik van bepaalde vogels.

Kader 2 | Opzettelijkheid in de Wet Natuurbescherming

Opzettelijkheid

Een situatie waarbij iemand een handeling verricht waarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt wordt dat deze gedraging leidt tot overtreding van een verbod, ook als een kwade intentie ontbreekt.

Habitatrichtlijn (artikel 3.5)

Voor in het wild levende dieren van soorten, genoemd in de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, gelden de volgende verbodsbepalingen (Zie kader 2, Opzettelijkheid en Kader 3, Verstoring en vernietiging door verstoring):

1. opzettelijk doden en vangen;
opzettelijk verstoren;
opzettelijk vernielen of rapen eieren;
opzettelijk beschadigen of vernielen voortplantings- of rustplaatsen;
opzettelijk plukken of vernielen planten.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.5 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 2.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.8, lid 5:

1. ter bescherming van flora en fauna, en instandhouding van natuurlijke habitats;
ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij, wateren of andere vormen van eigendom;
in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
voor onderzoek of onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten of de daartoe benodigde kweek;

op selectieve wijze een aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben.

Nationale beschermde soorten (artikel 3.10)

Voor in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de Wet natuurbescherming bijlage, onderdeel A gelden de volgende verbodsbepalingen:

- a. opzettelijk doden of vangen;
- b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Voor vaatplanten van de soorten, genoemd in de Wet natuurbescherming bijlage, onderdeel B gelden de volgende verbodsbepalingen:

- c. in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 2.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.8 lid 5 en artikel 3.10, lid 2:

- a. in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling;
- b. ter voorkoming van schade of overlast;
- c. ter beperking van de omvang van populaties;
- d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden;
- e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud landbouw of bossen;

- f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelen, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- h. in het algemeen belang, of
- i. bestendig gebruik.

Kader 3 | Verstoring en vernietiging door verstoring

Ecologische verstoring

In ecologisch opzicht is verstoring een verandering door het toedoen van mensen in hoe een dier gebruik kan maken van essentiële hulpbronnen. Het kan hierbij ook gaan om een verandering in de perceptie van het dier. Dit betreft voornamelijk de toegang tot voedselbronnen en nest- of verblijfplaatsen (Gill, 2007). Dit is vaak een tijdelijke verstoring van individuen, wat soms ook kan leiden tot negatieve effecten op populatieniveau (Bejder et al. 2009).

Juridische verstoring

Verstoring is in juridisch opzicht een relatief begrip. Sommige verstoringen zijn per definitie tijdelijk, de hierdoor optredende verstoring is dus hooguit tijdelijk en kortdurend. Niet elke (tijdelijke) verstoring is een verstoring in de zin van de wet. Uit jurisprudentie (zie bronnen) kan worden afgeleid dat een (tijdelijke) verstoring, waarbij dieren zich (tijdelijk) aan een veranderde leefomgeving moeten aanpassen, niet leidt tot een opzettelijke verstoring in het kader van de Wet natuurbescherming.

Wanneer verstoring leidt tot vernietiging

Wanneer een verstoring van dusdanig duur of intensiteit is kan het voorkomen dat dieren hun nest of verblijfplaats permanent verlaten. In deze gevallen is er juridisch sprake van het vernietigen van een nest of verblijfplaats en worden verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden.

Actieve soortbescherming

Naast de passieve soortbescherming zijn provincies wettelijk verplicht om soorten te beschermen middels de Natuurvisie (artikel 1.7) en de actieve

soortbescherming (artikel 1.12). In het kader van deze actieve bescherming kunnen de provincies de lijst met beschermde soorten uitbreiden en/of gebieden aanwijzen waarvoor een extra inspanning nodig is om de staat van instandhouding van populaties te behouden of te herstellen.

Vogellijst

Alle inheemse vogelsoorten zijn beschermd in het kader van de Vogelrichtlijn (artikel 3.1). De nesten van vogels zijn beschermd als ze door de vogels in gebruik zijn, zowel in als buiten de gangbare broedperiode (15 maart tot 15 juli). De meeste vogels maken elk jaar een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De nesten van deze vogelsoorten zijn jaarrond beschermd waardoor de verbodsbepalingen van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming het gehele jaar van toepassing zijn (zie Kader 4, Jaarrond beschermde vogelnesten en Tabel 1). De wetgever verstaat onder verblijfplaatsen van vogels ook nesten en holtes waar de vogels ook buiten de broedtijd regelmatig verblijven.

Beschermde houtopstanden

De bescherming van houtopstanden is geregeld in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming (voorheen Boswet). Het is verboden houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, zonder voorafgaande melding bij de provincie. Een houtopstand is hierbij gedefinieerd als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 vierkante meter of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat. De wet schrijft verder voor dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is gevelde, de grond binnen drie jaar moet worden herbeplant.

Bovenstaande bescherming geldt niet voor alle houtopstanden. De regels zijn niet van toepassing op houtopstanden op erven of in tuinen, op fruitbomen, op windschermen om boomgaarden, op naaldbomen bedoeld om te dienen als kerstbomen, op kweekgoed, op bepaalde beplantingen van wilgen of populieren, op bepaalde beplantingen bedoeld voor de productie van houtige biomassa en op houtopstanden binnen de, bij besluit van de gemeenteraad, vastgelegde grenzen van de bebouwde kom. Ook voor het dunnen van een houtopstand gelden de regels niet.

De provincie kan regels stellen ten aanzien van de meldingsplicht en de plicht tot herbeplanting. Alle provincies hebben verordeningen vastgesteld waarin is geregeld hoe een kapmelding moet worden ingediend, waaraan herbeplanting moet voldoen en wanneer ontheffing van de herbeplantingsplicht kan worden verleend. Sommige provincies hebben ook beleidsregels vastgesteld waarin bijvoorbeeld is aangegeven wanneer een kapverbod wordt opgelegd.

De Wet natuurbescherming beschermt geen houtopstanden binnen de bebouwde kom. Waar de grens van de “bebouwde kom Wet natuurbescherming” ligt, wordt bepaald door de gemeenteraad. Dit valt vaak min of meer gelijk met de ‘bebouwde kom Verkeerswet’, maar kan afwijken. Binnen de bebouwde kom geldt meestal een kapverbod op grond van de algemene plaatselijke verordening (APV) of een gemeentelijke bomenverordening. Daarnaast kunnen gemeenten ook regels stellen voor bomen buiten de bebouwde kom, bijvoorbeeld in een bestemmingsplan

Ontheffing, vergunning of vrijstelling

Het is mogelijk om voor de in de Wet natuurbescherming vermelde verboden een ontheffing of vergunning aan te vragen. Er kan alleen een ontheffing verleend worden als er aan drie criteria is voldaan:

- Er is geen alternatieve bevredigende oplossing mogelijk;
- Er moet sprake zijn van een wettelijk belang behorend bij het artikel dat overtreden wordt;
- Er mag geen afbreuk aan de staat van instandhouding van de populatie plaatsvinden.

Vrijstelling

Het is niet altijd nodig om een ontheffing aan te vragen wanneer er gevolgen voor beschermde planten- en diersoorten optreden. Er zijn verschillende soorten vrijstellingen van de verboden voor beschermde soorten mogelijk. Er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden indien strikt en aantoonbaar gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode. De zorgplicht blijft ook bij het werken via een gedragscode onverminderd van kracht. Naast de gedragscode is ook een vrijstelling in de vorm van een ministeriële regeling te krijgen (artikel 3.11). Deze ministeriële regelingen zijn opgesteld door Gedeputeerde Staten als vrijstellingslijsten. Zie Tabel 2 voor een overzicht voor de vrijgestelde soorten per provincie.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Naast de Wet natuurbescherming bestaat in Nederland het Natuur Netwerk Nederland, waarvoor de provincies beleid maken (NNN). Het NNN is ruimtelijk in de Provinciale Structuurvisie vastgelegd. Het vormt een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen deze gebieden. Ook de beheersgebieden voor agrarisch natuurbeheer behoren tot het NNN. De planologische verankering van het NNN vindt plaats in (gemeentelijke) bestemmingsplannen. Wanneer ruimtelijke ontwikkelingen geheel of gedeeltelijk binnen de begrenzing van het NNN plaatsvinden en een bestemmingsplan wijziging moet worden doorgevoerd en/of negatieve effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het netwerk optreden dient altijd een ‘Nee, tenzij’-toets te worden uitgevoerd. Hierin wordt beoordeeld of er als gevolg van de voorgenomen maatregelen significante effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het netwerk optreden.

Kader 4 | Jaarrond beschermde vogelnesten

De meeste vogels gebruiken hun nest slechts eenmalig voor de voortplanting. Elk jaar bouwen de dieren een nieuw nest op meestal een andere locatie. Nesten van deze vogels zijn slechts gedurende het broedseizoen beschermd. Er zijn echter ook vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en waarop de verbodsbepalingen van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming het gehele jaar van toepassing zijn. Er worden 5 categorieën onderscheiden (zie Tabel A voor de soorten per provincie):

1. Vogels waarvan de nesten ook buiten het broedseizoen als rust- en voortplantingsplaats gebruikt worden (voorbeeld: steenuil).
2. Koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: gierzwaluw en huismus).
3. Vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar en kerkuil).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. (voorbeeld: ransuil).
5. Vogels die weliswaar terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of in de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De nesten van deze soorten zijn buiten het broedseizoen niet beschermd, tenzij zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

De meeste vogels gebruiken hun nest slechts eenmalig voor de voortplanting. Elk jaar bouwen de dieren een nieuw nest op meestal een andere locatie. Nesten van deze vogels zijn slechts gedurende het broedseizoen beschermd. Er zijn echter ook vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en waarop de verbodsbepalingen van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming het gehele jaar van toepassing zijn. Er worden 5 categorieën onderscheiden (zie Tabel A voor de soorten per provincie):

1. Vogels waarvan de nesten ook buiten het broedseizoen als rust- en voortplantingsplaats gebruikt worden (voorbeeld: steenuil).
2. Koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: gierzwaluw en huismus).
3. Vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar en kerkuil).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. (voorbeeld: ransuil).
5. Vogels die weliswaar terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of in de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De nesten van deze soorten zijn buiten het broedseizoen niet beschermd, tenzij zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.
 - a. Nesten die vallen onder 5a zijn in beginsel wel jaarrond beschermd, tenzij uit een ecologische beoordeling blijkt dat aantasting niet van invloed is op de lokale staat van instandhouding van de soort, bijvoorbeeld omdat er voldoende geschikte uitwijkmogelijkheden zijn.
 - b. Nesten die vallen onder 5b zijn in beginsel niet jaarrond beschermd, tenzij door aantasting de lokale staat van instandhouding van de soort in het geding komt, bijvoorbeeld omdat er geen of onvoldoende geschikte uitwijkmogelijkheden zijn.

Uitzonderingen:

Ooievaar, wanneer een ooievaarsnest in een hoogspanningsmast vanwege werkzaamheden moet worden weggehaald of verplaatst, dan kan dat buiten de periode dat er eieren/jongen aanwezig zijn, zonder ontheffing. Er dient na uitvoering van de werkzaamheden een gelijk aantal vervangende (goed bereikbare) nesten in de hoogspanningsmast te worden aangeboden (van minimaal vergelijkbare kwaliteit) binnen hetzelfde territorium.

Kerkuil, in het geval dat een kerkuilenkast binnen een erf wordt verplaatst buiten de periode dat er jongen aanwezig zijn, dan hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd, mits onder begeleiding van een deskundige.

Tabel A¹ | Overzicht beschermingsstatus van nesten van Nederlandse broedvogels. * zijn kolonie broedende vogels. Afwijkingen t.o.v. landelijk beleid weergegeven per provincie. In Limburg zijn 4 categorieën ingedeeld.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Aanwezig in bebouwde omgeving	Provincie												LNV
			DR	FL	FR	GE	GR	LI	NB	NH	OV	UT	ZL	ZH	
Bijeneter*	<i>Merops apiaster</i>	nee						4							0
Blauwe reiger*	<i>Ardea cinerea</i>	ja		5b				4							5
Boerenwaluw*	<i>Hirundo rustica</i>	ja		3				2			3				5
Bonte vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca</i>	ja		0				0							5
Boomklever	<i>Sitta europaea</i>	ja		0				0							5
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>	ja		0				0							5
Boomleeuwerik	<i>Lullula arborea</i>	nee													0
Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>	nee		5a				3							4
Bosuil	<i>Strix aluco</i>	nee		4				2			3				5
Brilduiker	<i>Bucephala clangula</i>	nee		0				0			0				5
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	nee		5a				4							4
Draaihals	<i>Jynx torquilla</i>	nee		5b				4							5
Eider	<i>Somateria mollissima</i>	nee		0				0			0				5
Ekster	<i>Pica pica</i>	ja		0				0			0				5
Gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	ja		0				0							5
Gierzwaluw*	<i>Apus apus</i>	ja				4									2
Glanskop	<i>Parus palustris</i>	ja		0				0							5
Graspieper	<i>Anthus pratensis</i>	nee													0
Grauwe klauwier	<i>Lanius collurio</i>	nee						4							0
Grauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>	ja		0				0							5
Groene specht	<i>Picus viridis</i>	nee		5b				0							5
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>	nee		5b				0							5
Grote gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>	nee				4		2							3
Grutto	<i>Limosa limosa</i>	nee						4			5				0
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>	nee		5a				3							4
Hop	<i>Upupa epops</i>	nee		0				0			0				5
Huismus*	<i>Passer domesticus</i>	ja				4									2
Huiswaluw	<i>Delichon urbicum</i>	ja		5b				2			2				5
IJsvogel	<i>Alcedo atthis</i>	nee		5b				4							5
Kerkuil	<i>Tyto alba</i>	ja		1		4		1							3
Kleine bonte specht	<i>Dendrocopos minor</i>	nee		5b				0							5
Kleine vliegenvanger	<i>Ficedula parva</i>	nee		0				0			0				5
Kneu	<i>Linaria cannabina</i>	nee													0
Koekoek	<i>Cuculus canorus</i>	nee													0
Koolmees	<i>Parus major</i>	ja		0				0			0				5
Kortsnavelboomkruiper	<i>Certhia f. macrodactyla</i>	ja		0				0							5
Kramsvogel	<i>Turdus pilaris</i>	nee						4							0
Kwartelkoning	<i>Crex crex</i>	nee						4							0
Matkop	<i>Poecile montanus</i>	nee													0
Middelste bonte specht	<i>Dendrocopos medius</i>	nee		5b							5				0
Nachtegaal	<i>Luscinia megarhynchos</i>	nee													0
Nachtzwaluw	<i>Caprimulgus europaeus</i>	nee													0
Oehoe	<i>Bubo bubo</i>	nee		5a		4		1							3
Oeverloper	<i>Actitis hypoleucos</i>	nee													0
Oeverwaluw*	<i>Riparia riparia</i>	ja		5b				4							5
Ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>	ja		5a		4		2							3
Paapje	<i>Saxicola rubetra</i>	nee						4							0
Patrijs	<i>Perdix perdix</i>	nee													0
Pijlstaart	<i>Anas acuta</i>	nee													0
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>	Ja		0				0			0				5
Porseleinhoen	<i>Porzana porzana</i>	nee													0
Raaf	<i>Corvus corax</i>	nee		5a				3			4				5
Ransuil	<i>Asio otus</i>	nee						3							4
Ringmus	<i>Passer montanus</i>	ja						4			5				0
Roek*	<i>Corvus frugilegus</i>	ja				4		1							2

Tabel A² | Overzicht beschermingsstatus van nesten van Nederlandse broedvogels. * zijn kolonie broedende vogels.
Afwijkingen t.o.v. landelijk beleid weergegeven per provincie. In Limburg zijn 4 categorieën ingedeeld.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Aanwezig in bebouwde omgeving	Provincie											LNV		
			DR	FL	FR	GE	GR	LI	NB	NH	OV	UT	ZL		ZH	
Rode wouw	<i>Milvus milvus</i>	nee		5a					3							0
Roerdomp	<i>Botaurus stellaris</i>	nee							4							0
Ruigpootuil	<i>Aegolius funereus</i>	nee		0					0			0				5
Scholekster	<i>Haematopus ostralegus</i>	ja														0
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>	ja				4			2							3
Slobeend	<i>Spatula clypeata</i>	nee														0
Snor	<i>Locustella luscinioides</i>	nee														0
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	nee		5a					4							4
Spotvogel	<i>Hippolais icterina</i>	nee							4							0
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>	ja		5b					0							5
Steenuil	<i>Athene vidalii</i>	ja				4			1							1
Tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>	nee		5b					0							5
Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>	ja		3					3			4				5
Tureluur	<i>Tringa totanus</i>	nee										5				0
Veldleeuwerik	<i>Alauda arvensis</i>	nee										5				0
Velduil	<i>Asio flammeus</i>	nee														0
Visdief	<i>Sterna hirundo</i>	nee							4							0
Watersnip	<i>Gallinago gallinago</i>	nee														0
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>	nee		5a					3							4
Wielewaal	<i>Oriolus oriolus</i>	nee														0
Wintertaling	<i>Anas crecca</i>	nee														0
Wulp	<i>Numenius arquata</i>	nee							4			5				0
Zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>	nee		5a					0			4				5
Zomertortel	<i>Streptopelia turtur</i>	ja							4			5				0
Zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>	ja		0					0			0				5
Zwarte mees	<i>Periparus ater</i>	ja		0					0							5
Zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>	ja		0					0							5
Zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>	nee		5b					4			3				5
Zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>	nee		5a					3			4				0

Bijlage B. Overzicht algemene vrijstellingen

Tabel B | Overzicht vrijgestelde soorten per provincie, V = vrijgesteld.

Soortgroep	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Provincie											
			Drenthe	Flevoland	Friesland	Gelderland	Groningen	Limburg	N-Brabant	N-Holland	Overijssel	Utrecht	Zeeland	Z-Holland
Zoogdieren	Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Bunzing	<i>Mustela putorius</i>	V		V		V	V				V	V	V
Zoogdieren	Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V		V	V	V
Zoogdieren	Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>						V ¹						
Zoogdieren	Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Haas	<i>Lepus europeus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>	V		V		V	V				V		V
Zoogdieren	Huisspitsmuis	<i>Crociodura russula</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V		V	V	V
Zoogdieren	Ree	<i>Capreolus capreolus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Steenmarter	<i>Martes foina</i>						V ²						
Zoogdieren	Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Vos	<i>Vulpes vulpes</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Wezel	<i>Mustela nivalis</i>	V		V		V	V				V		V
Zoogdieren	Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>						V						
Zoogdieren	Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Reptielen	Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>						V ³						
Reptielen	Levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>						V ⁴						
Amfibieën	Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Amfibieën	Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Amfibieën	Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Amfibieën	Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Amfibieën	Bastaardkikker	<i>Pelophylax kl. esculentus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V

¹ alleen vrijgesteld in de periode tussen maart t/m april en juli t/m november

² alleen vrijgesteld in de periode tussen 15 augustus t/m februari

³ alleen vrijgesteld in de periodes juli, augustus en september

⁴ alleen vrijgesteld in de periode tussen 15 augustus t/m 15 oktober

Bijlage C. Nederlandse vleermuissoorten

Tabel C | Overzicht van type verblijfplaatsen van vleermuissoorten in Nederland. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen. Daarnaast is onderscheid gemaakt tussen gebouw- en/of boombewonende soorten. Het aantal X geeft aan hoe waarschijnlijk het type verblijfplaats is voor de soort, waarbij er vier keer een X verdeeld wordt over iedere functie (Dietz et al. 2011, Bat Habitat key 2018, Limpens 2012, Limpens & Regelink 2017). Een (X) betreffen uitzonderingen, Een * betekent paart en overwintert in typische (ondergrondse) winterverblijven zoals groeves, bunkers, kelders, etc.

Soort	Zomerverblijf		Kraamverblijf		Paarverblijf		Winterverblijf	
	Gebouw	Boom	Gebouw	Boom	Gebouw	Boom	Gebouw	Boom
Baardvleermuis	XX	XX	XX	XX	XXXX*		XXXX*	
Brandts vleermuis	XXX	X	XXX	X	XXXX*		XXXX*	
Watervleermuis	(X)	XXXX	(X)	XXXX	XXXX*		XXXX*	
Franjestaart	X	XXX	X	XXX	XXXX*		XXXX*	
Ingekorven vleermuis	XXXX		XXXX		XXXX*		XXXX*	
Meervleermuis	XXXX		XXXX		XX* XX		XXXX*	
Vale vleermuis	XXX	X	XXXX	(X)	XX* XX		XXXX*	
Bechsteins vleermuis	XX	XX		XXXX	XXXX*		XXXX*	
Gewone grootoorvleermuis	XX	XX	XX	XX	XXXX*		XXXX*	
Grijze grootoorvleermuis	XXXX		XXXX		XXXX*		XXXX*	
Gewone dwergvleermuis	XXX	X	XXX	X	XXX	X	XXX	X
Kleine dwergvleermuis	XXX	X	XXX	X	XXX	X	XXX	X
Ruige dwergvleermuis	XX	XX	(X)	XXXX	XX	XX	XX	XX
Laatvlieger	XXXX	(X)	XXXX	(X)	XXXX	(X)	XXXX	(X)
Tweekleurige vleermuis	XXXX		XXXX		XXXX		XXXX	
Rosse vleermuis	(X)	XXXX	(X)	XXXX	(X)	XXXX	(X)	XXXX
Bosvleermuis		XXXX		XXXX	(X)	XXXX	(X)	XXXX
Mopsvleermuis	XX	XX	XX	XX	XXX*	X	XXX*	X

Bijlage D. Ecologisch deskundige

Alle mitigerende maatregelen moeten worden begeleid en/of uitgevoerd door een ecologisch deskundige op het gebied van vleermuizen, jaarrond beschermde nestplaatsen en broedvogels. Voorafgaande aan de uitvoering van de gewenste werkzaamheden, dient te alle tijden de aannemer/uitvoerder de werkzaamheden af te stemmen met een ecologisch deskundige.

Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit verstaat onder een ecologisch deskundige iemand die ecologisch advies geeft of werkzaamheden begeleidt op het gebied van habitats en soorten. Deze persoon heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis.

De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of;
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of;
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of;
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties.

Alle medewerkers van Bureau Viridis voldoen aan de eisen van het ministerie en zijn ecologisch deskundig.

